

4.Devletin Çocuklara Sağladığı Yasal Koruma

Devlet, çocukları evlilik ve istismara karşı korur.

Yasal Yaş Sınırı ve Ceza: Türkiye'de yasal evlilik yaşı 18'dir. Bu yaştan altındaki evlilikler yasa dışıdır ve evliliğe aracılık edenler, aileler ve cinsel istismarı gerçekleştirenler hakkında yasal işlem başlatılır ve ağır hapis cezaları verilir.

Koruma Kararları: Erken evlilik veya istismar şüphesinde, çocuğun güvenliğini sağlamak için derhal Koruma Kararı alınabilir. Bu kararlar çocuk, güvenli bir ortama yerleştirilir.

6284 Sayılı Kanun Kapsamında Koruma: 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında, erken evlilik veya istismar riski altında olan çocuklar için şiddet uygulayan ya da uygulama riski bulunan kişiler hakkında uzaklaştırma, çocuğa yaklaşma yasağı ve iletişim kurma yasağı gibi önleyici tedbirler alınabilir. Bu tedbirler, şikâyet şartı aranmaksızın, çocuğun korunması amacıyla derhal uygulanabilir.

Evliliğin İptali: Hâkim izni olmaksızın yasal evlilik yaşının altında yapılan resmî evlilikler mahkeme kararıyla iptal edilebilir. Bu tür durumlarda doğrudan taraflar ya da Cumhuriyet Savcılığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından dava açılabilir. Hâkim izniyle yapılan evliliklerde ise, evliliğin baskı, tehdit veya zorla gerçekleştirildiğinin öğrenilmesinden itibaren 6 ay içinde, her hâlde evliliğin üzerinden 5 yıl geçmeden evliliğin iptali talep edilebilir. Bu süreler geçtikten sonra iptal talebinde bulunulamaz ancak boşanma davası ile evlilik sonlandırılabilir. Tüm süreçlerde çocuğun üstün yararı esas alınır.

5.Çocukların Evlendirilmesine Sessiz Kalmayın: İhbar Kanalları

Kimler Bildirmeli?: Korunma ihtiyacı olan veya suç riski altındaki bir çocuğu gören herkesin bildirim yükümlülüğü vardır. Çocukların evlendirilmesini bildiren kişilerin kimlikleri açıklanmaz, Gizli Tutulur!

183: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Sosyal Destek Hattı İstismar, ihmal ve çocuk evliliği şüphesi durumlarında 7/24 arayabilirsiniz.

112: Acil Çağrı Merkezi (Polis/Jandarma)
Çocukların evlendirilmesi, bu konuda baskı altına alınması, güvenliği tehlikede ise arayabilirsiniz.

Cumhuriyet Başsavcılıkları

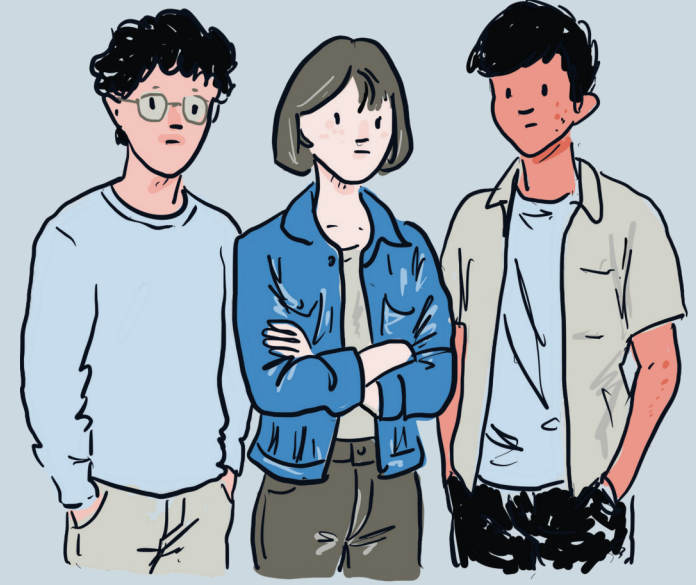
Yasal sürecin başlatılması ve resmi soruşturma için yetkili adli mercidir. Unutmayın, vereceğiniz bilgilerle bir çocuğun hayatını kurtarabilirsiniz.

6.Bildirim Yükümlülüğü Olan Meslek Grupları

Çocukların evlendirileceğini öğrenen veya şüphelenen herkesin yetkili makamlara bildirim yapma sorumluluğu vardır. Ancak, TCK Madde 279 gereği, aşağıdaki kamu görevlileri ve profesyoneller için bu bir yasal zorunluluktur ve yerine getirilmemesi suç teşkil eder:

- Eğitim Personeli: Öğretmenler, okul idarecileri, rehberlik uzmanları.
- Sağlık Personeli: Doktorlar, hemşireler, ebeler ve tüm sağlık kuruluşları çalışanları.
- Sosyal hizmet uzmanları, kolluk kuvvetleri ve hukukçular.
- Belediye personeli (özellikle sosyal hizmet birimlerinde görev yapan çalışanlar).
- Din görevlileri (imam, vaiz vb.)
- Muhtarlar.

Çocuk yaşta evlilikleri birlikte durdurabiliriz. Bunun için çevremizdeki insanları çocuk yaşta evliliklerin zararları konusunda bilgilendirmeli ve özellikle kız çocuklarının eğitimi desteklemeliyiz. Yaşadığımız mahallede ya da köyde çocukların evlendirileceğine dair bir bilgiye ulaştığımızda ise bu durumu çekinmeden yetkili makamlara bildirmeliyiz. Bir çocuğun hayatı, bir yetişkinin sessiz kalmamasıyla değişebilir. Çocukların haklarının ihlal edilmemesi, hepimizin sorumluluğudur.

Çocuk Yaşta, Erken Ve Zorla Evlilikler Hakkında Bilgilendirme Rehberi

3. Çocuk Yaşta, Erken Ve Zorla Evliliklerin Sonuçları Nelerdir?

Çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler; fiziksel, cinsel, ekonomik ve duygusal istismar biçimlerini içerir. Çocukların yaşam, güvenlik, eğitim ve sağlık haklarını ihlal eder; özgürlüklerini sınırlar ve kız ile oğlan çocuklar arasındaki eşitsizlikleri derinleştirir. Bu evlilikler, çocuğun bedenine, ruhuna ve geleceğine zarar verir.

Eğitim Hakkını Engeller: Çocuğun evlendirilmesi, eğitim hakkının ihlaline yol açar. Evlilik sonrası çocuklar, ev içi sorumluluklar ve/veya çalışma zorunluluğu nedeniyle eğitimden kopar. Bu durum, niteliksiz işlerde çalışma, sosyal desteklerden yararlanamama ve yaşam boyu süren yoksulluk riskini artırır.

Fiziksel ve Ruhsal Sağlığı Olumsuz Etkiler: ÇYEZE, Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımladığı bedensel, ruhsal ve sosyal iyilik halini olumsuz etkiler. Bedensel gelişimi süren kız çocukları için erken gebelik ve doğum ciddi sağlık riskleri taşır; 15-19 yaş arası kız çocuklarında doğum komplikasyonları önemli ölüm nedenleri arasındadır. Okuldan kopma ve toplumsal izolasyon ise ruhsal yükü artırır.

Şiddeti ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Eşitsizlikleri

Derinleştirir: Erken yaşta evlenen kadınlar, evliliklerinde daha fazla şiddete maruz kalır. Kız çocuklarına erken yaşta eş, anne ve bakım veren rolleri yüklenmesi, eğitimden ve çalışma hayatından kopuşa yol açar.

Sosyal Hayatı ve Sosyal İlişkileri

Kısıtlar: Çocuk yaşta evlilik, çocukların akran ilişkilerinden ve sosyal faaliyetlerden kopmasına neden olur. Sosyal çevrenin daralması, yalnızlaşma, dışlanmışlık hissi ve duygusal destekten yoksun kalma riskini artırır.

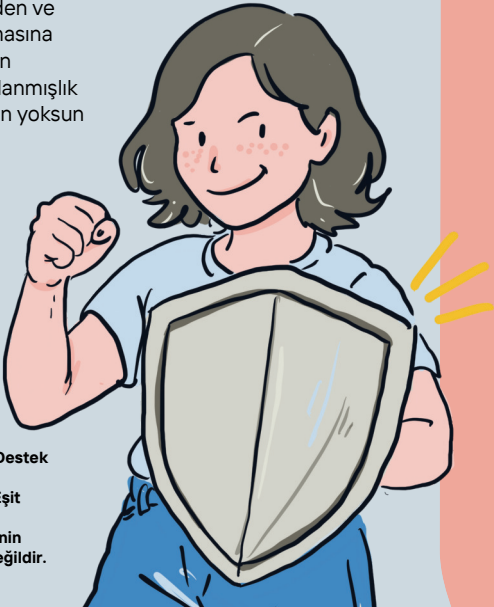
Sosyal Destek

Mekanizmalarına

Erişimi Zorlaştırır:

Erken yaşta evlenen çocuklar, eğitim, sağlık ve psikososyal destek hizmetlerine erişimde engellerle karşılaşır.

Bu broşür ÇYEZE'nin Önlenmesi Destek Programı II maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Eşit Haklar İçin İzleme Derneği'nin sorumluluğu altındadır ve STGM'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

2. Çocuk Yaşta Evlilikler Hakkında Doğru Bilinen Yanlışlar

Çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler; sıklıkla yoksulluk, ebeveynlerin eğitim düzeyinin düşüklüğü ve insani krizler gibi koşullarla açıklanır. Ancak bu koşullar tek başına çocuk yaşta evliliklerin nedeni değildir.

Asıl belirleyici olan; çocuk koruma mekanizmalarının zayıf olduğu, toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerin derinleştiği ve çocukların birey olarak görülmediği ortamlardır. Bu durum, çocuk yaşta evliliklere dair yanlış kabullerin yaygınlaşmasına da zemin hazırlar.

Yanlış: "Evlilik çocuğun geleceğini kurtarır"

Doğru: Şiddet, yoksulluk ve güvensizlik ortamlarında evlilik, aileler tarafından bir çıkış yolu olarak görülebilir. Ancak çocuk yaşta evlilik, çocuğu güçlendirmez; eğitim hakkını, kendini geliştirme ve birey olma imkânını ortadan kaldırır ve çocuğu başkalarına bağımlı hale getirir.

Yanlış: "Evlilik ekonomik zorlukları azaltır"

Doğru: Başlık parası, eğitim masraflarından kaçınma veya hanedeki çocuk sayısını azaltma gibi gerekçelerle evlilik bir çözüm gibi algılanabilir. Oysa çocuk yaşta evlilik, çocuğun eğitimini tamamlamasını ve ekonomik olarak bağımsız bir birey olmasını engelleyerek uzun vadede yoksulluk ve bağımlılık döngüsünü derinleştirir.

Yanlış: "Çocuğun rızası varsa suç değildir"

Doğru: 18 yaş altındaki bir çocuğun evliliğe veya cinsel ilişkiye hukuken rızası olamaz. Bu nedenle çocukların evlendirilmesi Türk Ceza Kanunu kapsamında suçtur ve çocukların korunması devletin yükümlülüğüdür.

Yanlış: "Sağlık açısından bir sorun oluşturmaz"

Doğru: Çocuk yaşta evlilikler, çocukların cinsel ve üreme sağlığı üzerinde ciddi ve kalıcı riskler yaratır. Erken yaşta gebelikler, anne ve bebek sağlığını tehlikeye atar ve anne ölümlerinin önemli nedenleri arasındadır. Ayrıca çocukların kendi bedenleri ve sağlıkları üzerinde söz sahibi olma hakkını ortadan kaldırır.

Çocuk yaşta evlilikler yalnızca bir "erken evlilik" değil; çocukların eğitim, sağlık, güvenlik, ekonomik bağımsızlık ve birey olma haklarını ihlal eden çok yönlü bir insan hakları ihlalidir.

1. Tanımlar ve Temel Haklar

Çocuk kimdir?: 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre; daha erken yaşta ergin olsa bile, 18 yaşını doldurmamış her birey çocuktur.

ÇYEZE Nedir?: Çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler; çocukların yaşam, sağlık, eğitim ve koruma haklarını ihlal eden ağır bir insan hakları ihlalidir.

Çocuk Yaşta Evlilik: Taraflardan birinin 18 yaşından küçük olduğu evliliği ifade eder. Bu evliliğin yasal olarak mümkün olması veya resmi nikâh ile gerçekleşmesinin bir önemi olmadığı gibi, çocuğun istek ya da rızasından da bahsedilemez.

Erken Evlilik: Fiziksel, duygusal ve psikolojik gelişimini tamamlamamış veya yaşam seçenekleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan kişilerin evliliğidir.

Zorla Evlilik: Taraflardan en az birinin tam ve özgür rızası olmadan gerçekleştirilen evliliktir. 18 yaş altındaki çocukların evliliğe rızası hukuken geçersiz olduğundan, tüm çocuk evlilikleri zorla evlilik kabul edilir.

Her çocuk, yaşama ve gelişme hakkına sahiptir. Çocuklar; çocuk yaşta, erken veya zorla evliliğe karşı korunma hakkına sahiptir. Türkiye'de çocuk yaşta evlilikler, çocukların temel haklarını ortadan kaldıran ağır bir insan hakları ihlalidir.

